

Başörtüsüne Özgürlük Söylemimiz Herkes İçin Adaleti de İçeriyor!

Nigar Gümrükçüoğlu

Her Cumartesi Kocaeli İnanç Özgürlüğü Platformu tarafından İzmit Sabri Yalın Parkı İnsan Hakları Anıtı önünde gerçekleştirilen “başörtüsüne özgürlük” eylemleri 4. yılına girdi.

*Kocaeli’de geride 3 yıl bırakan başörtüsü eylemleri sürecini ve başörtüsü üzerinden sürdürülen tartışmaları Mazlumder Kocaeli Şube Başkanı **Nigar Gümrükçüoğlu** ile konuştuk.*

Kocaeli’de 156 haftadır düzenli olarak etkinlik yapıyorsunuz. Bu etkinlik süreci öncelikle size, eylemcilere ne kattı? Direniş ve mücadele öğrenilebilen, olgunlaştırılabilen ve yaygınlaştırılabilen bir olgu mudur?

Bu süreç hem başörtüsü zulmüne muhatap birisi olarak hem de bunu çevresinde ya da toplum içinde gözlemleyen bir şahıs olarak olagelen şeylerin nasıl olduğunu, nasıl uygulandığını, nasıl algılandığını görmeme sebep oldu öncelikle. Yasaklayanların zihniyeti ile yasağa muhatap olanların zihniyetini gözlemleme fırsatı buldum. Toplumda değer farklılığı sebebi ile yargılanan, hiç sorgusuz sualsiz karalanan, yaftalanan insanları gördüm. Ötekileştirilenlerin berikleri nasıl da sahte bir eda ile birbirine kenetlediğini gördüm. Mücadele ederken yalnız kalmayı, mücadele etmeye devam edin deyip yardıma gelmeyenleri, hatta bırakmayın sakın, her hafta devam edin dedikleri halde eylemlere sahip çıkmayanları gördüm. Kimi zaman hayal kırıklığı kimi zaman boyun büküklüğü oldu ama biz yine irademizi tekrar tekrar bileyip olmasını lüzumlu gördüğümüz şeyi yapmaya çalıştık. Kimi zaman 10-20 kişi ile eylem yaptık ama Allah’ın izni ve desteği ile sürdürdük.

Eylemlere katılan kardeşlerimize gelince, herkesin kendi nefis muhasebesi başka olmakla beraber anladığım kadarı ile eylemciler de benim yukarıda söylediğim süreçlerden geçerek önce anlamayı, sonra tepki göstermeyi ve bu tepkiyi diri tutmayı ve gerekeni yapmayı öğrendiler. Sorunuzun ikinci kısmına vereceğim cevap evettir. Bize, Mazlumder’e ya da haftalık eylemleri yapanlara sürekli yapılan eleştirilerden biri “Eylem yaptınız da ne oldu?” ya da “Bununla bu sorun çözülür mü?” vs. gibi kitabın ortasından konuşmalardır ki bu sualler hadisenin özünü anlama gayretinde olmamanın sebebidir. Kurum kimliği olarak toplumda icra etmeye çalıştığı yer ayrı olmak üzere eylemler ya da Mazlumder bir okul niteliğindedir benim gözümde. Bizler (ya da gençler diyelim) buralara geliriz, bu işleri yaparız, yasakçıyı, yordakçıyı, ikiyüzlüyü, mücadele edeni etmeyenleri tanırız, nefsimizin de olaylar karşısındaki tepkisine bakarız, hayal kırıklığı yaşarız, yokluk yaşarız, darlık yaşarız. Ama ne olur, dişimiz ile tırnağımız ile bir küçücük taş atmayı öğreniriz. Umudu ve mücadeleyi diri tutmayı öğreniriz. Burada olgunlaşır, paylaşmayı ve dayanışmayı öğreniriz. Bu ruh zamanla her türlü haksızlığa karşı durmayı öğretir bize. Direnmeden zulüm gören elbet direnerek zulüm görene bakıp daha izzetli bir tutum içinde yaşadığını görecektir ve önce titrek bir tutum ile gün geçtikçe de daha kavi bir tutum ile direnişte yer alacaktır. Bu okulu okuyan hep bu okulda kalacak diye bir durum da söz konusu değildir. Elbet gitmelidir, kendi direniş yolunu değiştirebilir, farklılaştırabilir ve ruhunun peşinden koşabilir. Mizaç meselesidir bu biraz da. Direniş böylece önce öğrenilir sonra da yaygınlaştırılır. Eylemler, platformlar, Mazlumder de bu okullardan biridir ve inşallah bütün artı ve eksileri ile bu okul niteliğini sürdürecektir.

Üç yılı aşan bir tecrübe ile beraber ele aldığınızda sokak, slogan, eylem, pankart gibi kelimeler sizin ve muhataplarınızın zihninde ne ifade ediyor?

Bu sorunun üzerine hemen benim aklıma Cemil Meriç'in "Slogan ilkelin ideolojisidir!" sözü geliyor. Mesele bize ne ifade ettiğidir ki yine dar bir çerçevede şunu diyebilirim: Sokak bizim tarlamızdır, biz oraya sloganlarla tohumlarımızı serperiz. Eylemlerle onu bakıp büyütürüz ve pankartlarla gölgeleriz. Bizim için umut mücadele demek, bizim vitrinimiz sokak, filizlerimizi gösteririz orada. Onca zulme, baskıya rağmen inatla büyüdüğünü görmek bizi ne kadar heyecanlandırıyor, birilerini de o kadar ürkütüyor bence.

Başörtüsüne sınırlı özgürlükler teklifi ile gelen AK Parti hakkında yine başörtüsü nedeniyle kapatma davası açıldı. Başörtüsü ve kapatma davası bağlamında siyaset ve yargı/statüko ilişkisini nasıl yorumluyorsunuz?

Şimdi bu çok enteresan bir paradigma aslında. Yarım yapan yarım yaparak kendini halk önünde kurtarmaya çalışan ile bunu yaptığı için cezalandırılmaya kalkan aynı kişiler. Biz onların yaptıklarını eleştirirken onlar buna katlanamıyor ama onlara yapılanı eleştirirken bu sefer öbürleri bizi onlardan yana olmakla suçluyor. Bu, temel anlamda başörtüsü meselesi üzerinden yürütülen kirli bir savaş olsa da yine arada kıyılan başörtüsü. En açık ifadesi ile hiçbir yaraya merhem olmayan düzenleme ile onları yapanlar cezalandırılıyor niye başörtüsü için. Amiyane tabir ile 'Yok daha neler!' diyoruz. Hep "derin" merakı olan bir ülkede yine derin bir mesele olarak karşımıza çıkıyor. Mesele başörtüsü değildir ya da iyi niyetle sadece başörtüsü değildir. Belirli bir zümre var ülkemizde; o zümre, adına ne dersek diyelim çeşitli dernekleri, teşkilatları, kurumları kapsamış ve tekeline almış durumda. Oralara onlar haricinde hiç kimse yaklaşmamakta ve yerlerine yenilerini de yetiştirmekteler. Statüko çelik ağlarla örmüş ana yurdu dört baştan. Vaki midir, Anadolu'dan çıkmış bir çocuk, diyelim öyle pek dindar falan da değil ama dürüst, çalışkan, temiz birisi, meslek sahibi olsun diyelim. Uluslararası ilişkiler okusun, üç dil bilsin ama dürüst Müslüman zihniyete garabet olarak bakmıyor. Anneciği de başörtülü, babası köyde koyun güdüyor. Ağzı ile kuş tutsa büyükelçi olabilir mi? Bence hayal. Bu anlamda yurdu dört baştan örenlerin ellerinin altında bir vana var ve oradan halka arada sıkıp, arada açıyorlar ve halkı böylece ehilleştiriyorlar. Siyasette, yargıda, orduda, her yerde bu statükoculardan mevcut. Ve bunlar bilerek ya da bilmeyerek aynı amaca hizmet ediyorlar, çünkü niyetleri aynı.

Bir yakınım bürokratik işlerden sıkılıp "Bu 40 yaş üzeri memurları emekli etseler de biraz işler hızlansa, diğerlerini de kendilerine benzetmeye başlamışlar." demişti. Bu ne kadar basit ve pratik bir çözüm; belki komik bir tarafı da var ama işte zihniyeti deşifre eden bir tavır. Bu statükoculardan bir kısmı da halkın kanı üstünden siyaset yapmakta da mahzur görmüyorlar. Ergenekoncuların nerelere uzandıkları da görülmekte. Sol kanadı, sağ kanadı, alt kanadı, üst kanadı vs. ile halleri de ortadadır. Bu kadar ayrı görüşte insanı bir araya getiren nedir, diye sormak istiyorum. Artık yakalanmış ve deşifre olmuştur bu zihniyetin adamları. Sadece kendi itibarları, makamları, mevkileri, paraları ve gücü elinde bulundurmaları onları ilgilendirmektedir. Başörtüsü veya diğer meseleler onların zulüm argümanlarıdır. Halkın yoksunluğu ve yoksulluğu da teferruatır onlar için. Halk eninde sonunda onları hak ettikleri çukura sürecektir.

Peki devletin başörtüsüne ilişkin yasakla neyi amaçladığı söylenebilir? Bu bağlamda yasağı tek başına ele almanın zaafı ve yasağı bir bütünün parçası olarak ele almanın kazanımları nelerdir?

Amaç şudur demek yeterli değildir, diye düşünüyorum. Çünkü bu amaç bence sabit değildir, istendiği anda bu değiştirilebilmektedir. Az önce dediğim gibi bu, belli zümrenin sosyal siyasal ekonomik ve hukuki alandaki tekelinin daim olabilmesi için yapılan zulümdür. Şöyle düşünün: Mahallenin kabadayısı, yeni delikanlı olan bir çocuğun ileride güçlenip kendi nüfuzunu kırmamasından korktuğu için her fırsat bulduğunda onu dövmeaktadır. Bu dövme sebeplerinden en başta gelen mesele de çocuğun spor ayakkabı giymesidir. Maksat nüfuzdur, menfaattir, korkutmaktır, istediğini istediği zaman yapabilme isteğidir, itibardır, paradır, şudur budur vs. Ama hangi noktada o çocuğu az kıpırdanıyor görse bahanesi hazır: “Sen gene spor ayakkabı giymişsin.” Dayak! İşte ifade ettiğiniz gibi bütün olarak ele almanın kazanımı budur, neyi niçin yaptıkları ve neye nasıl baktıklarının deşifre edilmesi için gereklidir. Yarın sabah kalktık ve dediler ki başörtüsü her yerde serbest. Hadi bakalım, bitecek mi zulmün öznesi? Hayır! Yani kabadayı spor ayakkabı bahanesiyle dövmezse dövecek başka şeyi mi yok. Elbette var ama unuttuğu bir şey de var ki “Doğan elbet büyür!” Aç da büyür, açık da büyür, yoksul da büyür. Büyür doğmuştur çünkü...

Meclis’te başörtüsü sorununu kısmen çözecek girişimler yapıldı ama sonuçlanması için Anayasa Mahkemesi’nin kararı bekleniyor. Bu gelişmeleri bir kenara koyarak sorunun muhatabı olan geniş halk kesimlerinden sorunun çözümü için beklediğiniz refleks ya da duruş nedir?

Ben sorunun çözümü için halktan bir refleks ya da duruş beklemek noktasında naçizane, birey olarak bu konuda ne yapılabilir diye düşünüyorum ve bunu tasarlamaya çalışıyorum. Bizim önerdiğimiz şey sürekli eylem mantığının sürmesi. Şekli ve niteliği değişebilir ama sürekli eylem içinde olunmalı; halktan da buna destek istiyoruz. Unutmasınlar, unutturmasınlar! Biz eylemlerimizi ve gayretlerimizi sürdüreceğiz. Herkes gayret etsin. Dernek, şu bu özne değildir, her yerde eylem yapılsın. Üç kişi bir araya gelip özgürlük eylemi yapabilir. Bu saf tutmak gibidir. Nasıl ki bir kişi camiye namaz kılmaya gelince bir cemaat varsa hemen arkasında namaza katılır, aynı bu şekilde saf tutsunlar. Saflarını sıklaştırsınlar. Statükocuların rahatsız olduğu her şeye ya da herkese destek olsunlar. Korkmasınlar, rızık Allah’tandır; rızığımız bitmişse zaten baki aleme geçeriz, korkacak bir şey yok. Gürül gürül akan bir direniş, bir mücadele damarı açsınlar ve ummana karışsınlar. Allah yardımcımızdır.

Ayrıca bu meselenin İslami kesimin önde gelenlerinin bir araya gelip bu konu üstünde konuşacakları ve kendi camialarına yön verecekleri bir platform oluşturulmasının doğru olacağını düşünüyorum. Senin üslubun, benim üslubum vb. tartışmalarla zamanımızı mücadele biçimlerimize getirdiğimiz eleştirilerle harcamamalıyız. Kaybedecek zamanımız yok ve fert fert ateşe su taşımalıyız.

Yasakçıların yoğun propagandalarıyla toplumun bir kesiminde “mahalle baskısı” kavramıyla, başörtülülerin laikler üzerinde baskı yapma ihtimali yönünde kanaatler oluşturuldu. Bazen kamusal alan bazen de mahalle baskısı gibi spekülasyonlarla yasakçılar nasıl bir psikolojik savaş yürütüyor?

En tehlikeli insan korkutulmuş insandır. İslam’da zulme zulümle karşılık verilmez ve halk arasında da mahalle baskısı falan yoktur. Ama bunlar ellerindeki basın vs. gibi güçlerle bu korku ortamını meydana getirip insanları İslami kesimden ve nihayetinde İslam dininden ve onun gereklerinden soğutma çabası içerisindeyler. Bu çaba kirli bir savaşın ürünüdür. Bir Müslüman, önce elime fırsat geçerse dur şunlara şunlara zulmedeyim, diye düşünüyorsa oturup niyetini gözden geçirmeli ve kendi nefis muhasebesini yapmalıdır. Fevri birtakım söylemler olabilir belki ama camiamızda böyle bir eğilim yoktur. Bu, ‘Korkut, korkuttukça

senin kollarına sığınır!’ mantığı ile yapılmış mide kaldırıcı kirlilikte bir küçük beynin ürünü iddiadır. Sokakta ve büyük şehirlerde birkaç zıtlasma dışında böyle bir tavır yoktur; Anadolu’da hiç yoktur. Bu böyle bilinsin ve buna karşı uyanık olunsun. Kamusal alan ise aslında korkuttukları mahalle baskısının bu tarafa yansımasıdır. Kurdun koyundan daha yukarıda su içmesine rağmen koyuna ‘Niye suyumu bulandırıyor?’ demesi gibi bir şeydir. Kamusal alan falan yoktur, aslında zaten yanlarına almadıkları halkı soyut bir çizgi çekerek yanına da yaklaşma demektedirler. Tarihe geçecek bu olay, yıllar geçtikçe insanların aşağılamalarına maruz kalacaktır.

Darbe günlükleri, Ergenekon ve kapatma davası şu an ülkedeki ana gündem konuları. başlıkları altında, Türkiye’de “adalet” talep etmek neleri içermelidir? Başörtüsüne özgürlük mücadelesini neden sadece “başörtüsü” ile sınırlı görmüyorsunuz?

Adalet talep etmek yürek istiyor. Bu adalet gibi çok boyutlu bir kavramın bir yüzünü dahi istemek yürek istiyor. İşin ilginç yanı sadece hak ve adalet isteyen, dini kavramlarla ilgili kişisel manada talepleri olmayanların, hukuksuzluklara karşı çıkanların başına gelenleri görüyoruz. Darbe günlüklerini yayınlayan -ki bu günlüklerin ne kadar realite olduğuna yakın zamanda şahit olduk- dergi kapatılıyor ve doğru haberi yapan gazeteci yargılanıyor. Ya rüyadayız ya da kara mizah bu. Ergenekon’un üzerine gidenlerin neredeyse canları tehlikeye giriyor. Birazcık oy için atılan adımda ise siyasi hayatlar bitme noktasına getirilmeye çalışılıyor.

Bizherkes için adalet istiyoruz. İfade özgürlüğünü, ibadet özgürlüğünü, adil yargılanma özgürlüğünü, hakkını savunma özgürlüğünü, inanç özgürlüğünü, etnik kimlik hakkının özgürlüğünü talep ediyoruz. Gelir dağılımında adalet istiyoruz. Eğitim hakkı, barınma, sağlık, ısınma, kısaca insanın bütün hayatı ve uhrevi ihtiyaçları için gerekli adaleti istiyoruz. Özgürlük mücadelesini neden sınırlı görmediğimiz bu çerçeveden bakılınca daha net görülecektir. Tek bir boyutta ele aldığımızda ve o hakkımız verildiğinde diğer haklarımızdan vaz mı geçeceğiz? Elbette ki hayır!

Son olarak size, başörtüsüne sahip çıkanların söylemlerinin ana temasının ne olması gerektiğini sormak istiyoruz.

Şimdi bence bu Allah’ın emri eksenli olmalıdır. Allah’ın emrini ifa etme hakkımıza kimse engel olmaya kalkmamalıdır. Ama bu özgürlüğe sahip çıkan kesimlerin hepsinin zihniyeti de aynı olacak diye bir kaide yok. Kişi inançsız olur ama bunu inanç özgürlüğü olarak ele alır; kimisi siyasi bir manası da vardır diye düşünür ve siyasi özgürlük olarak değerlendirir. Kimisi örf adet böyle der. O bizi ilgilendirmez ve bizim düşüncemizi de değiştirmez. Bu farklı görüşte olup da özgürlüğe sahip çıkan insanları “Hayır, bu sebeple sahip çıkın!” diye zorlayacak durumumuz yoktur.

Kocaeli’de 4. yılına giren “başörtüsüne özgürlük” eylemlerinizi kutluyor ve Rabbimizden sabır, azim ve yardım diliyoruz.

İlginiz ve desteğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Kaynak: [Başörtüsüne Özgürlük Söylemimiz Herkes İçin Adaleti de İçeriyor! - Nigar Gümrukçüoğlu](#)